

_____ :מי

_____ :הכיתה שלי

ביום שרב

מאת: צביה בן שלום

מתוך: "אצלנו בשכונה", הוצאת יבנה, 1971

א. לפני שתקראו את הסיפור: "ביום שרב"

1. כתבו: מה מזכירה לכם המילה שרב? פרטו מראות, זכרונות, הרגשות.

01

2. שערו וכתבו: על מה יסופר בסיפור, שכותרתו: "ביום שרב"?
(שימו לב לשם של הספר, מתוכו נלקח הסיפור.)

02

ועתה קראו את הפתיחה של הסיפור.

ביום שרב

צביה בן שלום

זה קרה ביום שרב. לא בסתם-יום-של חם שרבים במוהו בקיץ. אלא באחד מאותם ימי החמסין הנוראים הפוקדים אותנו לפעמים סמוך לחג הפסח. יום זה בא עלינו ללא אזהרה, בקרם נרד המלקוש, עוד לפני שהספקנו להתרגל לשמש האביבית החמימה. היה חם.

השמים היו חורים כמו סדין לכן הטובל בצבע כביסה כחל, האויר היה סמיה וכבד; אפשר היה באלו לחתכו בסבון. הרוח המנורחית, שנשבה מדי פעם, הביאה במקום הקלה – גל מחדש של אויר חם – באלו נפתחו דלתות הכבשן. היה חם.

ישבנו בפתח – ואינני זוכר אם חלונותיה היו פתוחים או מוגפים – דומני שנסינו גם כך וגם כך... ונדאי זוכרים גם אתם נמים כאלה. החלצה הלחה מוצה נדבקת לגוף, אינה יכול לכפף את אצבעותיה כדי לאחז בעט, כל תנועה – ולו הקטנה ביותר – דורשת מאמץ עצום, וכל נשימה מחדירה לראות לא אויר – אלא אדים מהבילים. המורה מסביר משהו, בקול אטי ונגע. גם לו אין פח. אולי הוא אפלו רושם דבר מה על גבי הלוח – אלא שאינה מסגל לעקב אחרי הכתוב. הלוח משנה לפתע את צבעו, הוא הופך לתכל, מביריק, חלק כמו ראי ומתמשך עד קו האפק, בו דועך הצבע החזק ומחזיר כדי להתמוג בשמים הלבנבנים...

הלוח הופך לים. הים הטוב והמושיע, הקריר והמקרר – המקום היחידי על פני תבל, בו – כך נדמה לך – תוכל להרגיש מעט צנה. נני-הענן המיחל בתפת של יום חמסין. למה אומרים שחיונות פטה-מורגנה מופיעים רק במדבר?

ב. לאחר שקראתם את הפתיחה של הסיפור –

כתבו מתי התרחש הסיפור? (באיזו עונה ובאיזה מזג אויר)?

03

ג. סמנו בפתיחה של הסיפור:

1. קו מתחת למילים המתארות תופעות הקשורות לשרב ולחום.
2. שני קווים מתחת למילים המתארות תופעות מנוגדות, לשרב ולחום.

04

ד. בעזרת הטבלה - תוכלו להתייחס לתיאורים מיוחדים שהופיעו
בפתיחה של הסיפור.

1. בטבלה רשומים חלקי תיאורים. היעזרו במאגר והשלימו את המשפטים
לפי הכתוב בסיפור. רשמו רק את האותיות המתאימות.

מה מתארים?	מילים להשוואה	למה משווים את מה שמתארים?
1. השמים היו חוורים	כמו	
2. האוויר היה סמיך וכבד	אפשר היה כאילו	
3. גל מחודש של אויר חם	כאילו	
4. הלוח... הופך לתכול, מבריק, חלק	כמו	

05_

מאגר מילים לבחירה

- א. ... ראי ומתמשך עד קו האופק.
ב. ... סדין לבן הטובל בצבע... כחול.
ג. ... נפתחו דלתות הכבשן.
ד. ... לחותכו בסכין.

06_

2. בחרו מן הטבלה משפט אחד שמצא חן בעיניכם והקיפו אותו במעגל
בטבלה.

3. הסבירו מה מצא חן בעיניכם. וציינו מה, לדעתכם, הוסיפה ההשוואה
לתיאור?

07_

ה.1. חשבו: למה תורמים התיאורים וההשוואות בפתיחה?

לפניכם כמה תשובות לשאלה זו.

סמנו רק תשובה אחת שאינה מתאימה לשאלה.

- ★ התיאורים מוסרים פרטים חשובים על האווירה ועל מזג האוויר.
- ★ התיאורים מבטאים מצבים בלתי אפשריים, מוגזמים ולא אמינים.
- ★ התיאורים מציירים תמונה חיה, שעוזרת לקורא לדמיין את המראות.
- ★ התיאורים תורמים להבנה של הקורא ולהזדהות עם המתואר.

08__

2. גם ציור יכול לתת פירוש לסיפור.

האם הציור מתאים לכתוב ומפרש אותו? כן / לא

09__

3. נמקו את תשובתכם.

10__

ועתה קראו את המשך הסיפור

ואז ארע גם.

אחרי השעור השלישי נכנס המנהל לכל כיתה והודיע על בטול השעורים. עלינו ללכת הביתה – אמר – להתקלח במים פושרים, להגיד את התריסים ולהרבות בשתייה.

"יפו, גלף לים." מלמל ראוביק.

"הס." השתקנו אותו במקלה, אבל אחרנו את המועד. המנהל שמע.

"לא. אינני סבור כי העת מתאימה לרחצה בים," אמר בכבד ראש. "אדרבא, הנני מתנגד בכל תקף לכה שתשוטטו בשעות הצהרנים החמות ביותר ברחובות ותשהו שהיה ממשיכת בשמש. לים תוכלו ללכת אחרי הצהרנים, מוטב לפנות ערב." הוא הרהר רגע והוסיף במנסה לפייסנו, "אלא אם כן תקבלו רשות מפרשת מן ההורים..." חכם. אצלנו אין איש בבית. ההורים בעבודה. המנהל ידע זאת היטב. הוא גם הפיר את האמהות המעטות שאינן עובדות מחוץ לבית, וסמך עליהן שתאשרנה את החלטתו. המבגרים תמיד מפתחים ממכת שמש.

המנהל יצא מן הכיתה, ואנו התנפלנו על ראוביק.

"שמבל! למה הזכרת לוג?"

"לא היה עולה בדעתו לאסור עלינו."

"אתה רואה מה עשית?"

"שכל של קוף!"

ראוביק משה בכתפיו.

"מה אכפת לי. אני הולך לים."

"בכה. ואם יתפסו אותך?"

"מי יתפס אותי? מי? ואפלו אם כן – אז מה אני יכול לעשות? הדיחה שלנו היא דרום-מזרחית. גם אם אגיד אלף תריסים ואשפה מאה דל"ג מים על הרצפה, ארגיש כה כמו בתוך תנור. כבר יותר נוח לי לשבת על המדרכה..."

"תבוא אלינו, הציע יובל, "אצלנו נוקא קריה."

"אה, ראוביק לא השתבנע, קריר רק בתוך המים. אני לא יכול לשבת חמש שעות בתוך אמבטיה. נכון? מהבקר אני חולם על הים."

"גם אני, הוספתי. "בחי, שמתחשק לי ללכת אתך."

"אז בוא. מה אתה מפחד?"

הרהרתי רגע. בעצם – המנהל השאיר לנו פתח הצלה: הסכמת הורים.

"אטלפן לאמא לעבודה, הודעתי לראוביק, היא לא מתנגדת."

"חבל על הזמן." מחה ראוביק.

"מה אתה? ממילא צריך לקחת בגד ים."

"בסדר. אז נפגש בעוד 10 דקות על יד תחנת האוטובוס."

רצתי הביתה. אמא נסתה לשכנע אותי שלא כדאי לנסע לים בשעות כה חמות.

אך לבסוף ותרה לי, לאחר שהבטחתי לחבש בובע ולהרביב משקפי שמש ולחזור לארוחת-הצהרים.

פתחנה חפו לי בבר ראוביק וצביקה. אמו של צביקה היא תופרת והיא עובדת בבית. היא גם די חבר'מנית ולא היה אכפת לה שצביקה יסע ליס, בתנאי שיחבש בובע, ישמש במשחת שאוף ונבטיח לא לשחות רחוק.

"בטח שהבטחתי, סבם צביקה לאחר שנמר לתאר לפנינו את השתלשלות הענינים בבית, "אני רק חושש שה'רחוק' שלה וה'רחוק' שלי זה לא בדיוק אותו מרחק."

"מה יש לה לחשש?" הרגיע אותו ראוביק, "הרי אמה הולך לשחות ולא היא, אז הרחוק שלך קובע, נכון?"
"נכון." הסבם צביקה.

בינתיים הגיע האוטובוס. למזלנו הוא היה במעט ריק, לכן יכלנו להתישב בספסל האחרון ולא נאלצנו לפנות את מקומנו עד שהגענו לשפת הים.

היה סם. זריקת המרץ של השעורים, שפעלה עלינו בהתחלה ואפשרה לנו לרוץ הביתה ולתחנת האוטובוסים — השפעתה פגה. היה סם.

כל צעד נרש מאמץ, כל נשימה התישה את הכוחות.

"בחי שזה לא זמן מתאים לטיולים," מלמל צביקה.

"נדעתי," התפרצתי. "רק חכיתי מתי תתחיל."

"אתה תמיד יש צרות," הוסיף ראוביק.

"כל הצרות הן בגללה," התויר צביקה. "לו לא היית מזפיר את הים בפני המנהל, אז היינו עקשו מבורה גדולה..."

שממם לב שבימי שרב הכל נוטים לריב? אבל הפעם צדקו שניהם — גם צביקה וגם ראוביק. אלא שלדעתי, ראוביק צדק יותר, כי צביקה באמת מעורר תמיד בעיות.

בהתחלה הוא נוקא בסדר נמור: הוא מתלהב מקל טיול, ויוזם כל קומזיץ ומתכנן כל הרפתקה, ולזכותו נאמר שהוא יודע לתכנן, ליוזם ולהלהיב. אבל אחר-כך, בשעת המעשה, מתגלה צביקה אחר. מסתבר שבשבילו הדרך ארצה מדי, והתמיל כבד מדי, ומג'האור סם מדי... והרוח נושאת את עשן המדורה ישר לעינינו ו"אני כבר רעב" ו"אולי יש כאן נחשים" ו"אמרתי לכם..."

כן, עם צביקה קשה קצת להסתדר, ביחוד לראוביק, שאמנם לעולם איננו מתכנן מראש מה יעשה בשמשהו בלתי-צפוי ושכש את המבצע, אבל גם אף פעם אינו מאבד את הראש ואינו מתלונן בשבאמת לא הכל הולך לפי המתכנן.

גם הפעם לא היה ראוביק מוכן לשחק.

"בסדר, אני אשם," אמר ברנז, "אבל מי יכול היה לדעת שלמנהל יש דעות קדומות נגד הרחצה בים?"

"יכלת לנחש זאת," לא ותר צביקה, "בשאה נכנס לפתה, אפשר היה להרגיש שהוא

עברית

01/03

מתכוונן לשאת נאום. אחרת היה שולח את השמש.
"אוף! ניי!" התערבתי, "לא נמאס לכם לריב בחמסין בנה? לי אין כוח להניע את
הלשון."

"זה פרינציפ", התעקש צביקה, "ההגיון אומר..."
"שמר את הפרינציפים לחרף וגם את ההגיון. עכשו חסו!"

נצבנו בראש המדרגות המובילות אל שפת הים.
"תראו כמה אנשים", פלטתי.

החוף היה מלא גופות לבנות, ורדות ושחמות בכגרי ים ססגוניים.
"זה רק מוכיח שהמנהל בודד בהשקפותיו." נסה עוד ראוביק להתגונן.
צביקה פתח בקבר את פיו כדי לומר משהו, אבל הקדמתי אותו.
"מעגנן מי עובד בעיר הזאת. החוף מלא והים מלא... אולי מיליון אנשים!"
לא היקמתי: רק רצועה צרה של הים, כ-50 מטרים לאורך החוף, המתה מאנשים. עד
גל'או קמט קטן ביותר... הים המתמשך כמו לוח זכוכית תכלה עד האפק החור.
ים החיון שלי, ים פטה מורנגה מלוח הפתה.

רק פה ושם נראו בו ראשים בהים של שחינים בודדים, או בתמים לבנים של סירות
החסקה. וממול – ממש ממול החוף שלנו – התנדנדה לה לאטה אנית קיטור
גדולה.

"היא לא מפליגה", אמר ראוביק בהתפעלות, "הביטו! היא אינה מעלה עשן!"
"נוכל לשחות אליה", הציע צביקה, "זה לא רחוק."
"רחוק שלף או רחוק של האמא שלף?" עקץ אותו ראוביק.
"באמת, לא נמאס לכם לריב? בואו ננסה למצא מקום להתפשט."
כאשר נרדנו לחוף, התברר שהשד איננו נורא כל-כך, והצפיפות נראית מלמעלה
יותר רכה מאשר היא באמת. ללא כל קשי מצאנו מקום פנוי להניח את בגדינו.
"עכשו – לים!" פקד צביקה.

ראוביק משך בכתפיים. ראיתי שמשוהו מתמרד בתוכו נגד נימת הצווי שקולו של
צביקה, אלא שאיננו מוצא נמוק סביר להתנגדות. בעצם – הרי באנו לכאן כדי
לשחות.

החול החם צרב את כפות הרגליים, והמוע הראשון עם המים היה מזועזע.
"קרים!" צוח צביקה, שנוכנס לים בתנופה ועצר רק כאשר המים הגיעו לברכיו.
"מה אמה שח?" לגלג ראוביק, עקף בזהירות אשה וקנה שהשתכשכה ממש ליד
החוף, וקפץ לים בתנועה רבת רשם, עד שהשתרע מלא ארכו במים החדודים.
זאוו! איזה קרו!"

"מה אמה שח!" הגיע תורו של צביקה להתנרות, "עכשו הם בכלל לא קרים."

מתרגלים מהר מאוד. דוקא נעים..."

המים היו קרים - אבל רק במשך השניות הראשונות. אחר-כך נעם מנעם הצונן לעורנו שטוף הוצעה, והרגשה נפלאה של קרירות התפשטה בכל הגוף.

נוטנו בזהירות בתוך המים הקרירים כדי לעקוף את המתרחצים הרבים, עברנו בשחיה מהירה קטע קטן של המים העמקים, ועלינו על שרטון החול. עמנו. המים הגיעו לנו עד לברכיים.

"אז מה, נשמה לאניה?" שאל ראוביק. הפטנו באניה: גדולה, שחרת-ארבות, פה קרוכה שנקמה הנה כי נר להושיט את היד כדי לגעת בדפנותיה.

"זה לא יותר ממאה מטר," אמרתי בהסוס מה.

"נו, זה בטח קצת יותר," תקן ראוביק, "אבל לא יותר מחצי קילומטר."

"מה זה חצי קילומטר?" צביקה עשה תנועת בטול בידו, "עשר ברכות."

הרוח הפונדית לא היתה עוד חמה ומחניקה אלא נעימה ומלטפת במשכה העדין.

"אז למה אנו מחכים?" שאלתי, "קדימה!"

זנקנו למים.

זה הנה עצום! המים כאלו דחפו אותנו, נכנעו ללא כל התנגדות לתנועות הקצובות של זרועותינו. בהתחלה שחינו מהר ובמרץ, אחר-כך האטנו את הקצב, ובכל זאת התקדמנו מהר כמו קדם.

ראוביק הנה ראשון שהתהפף על הגב ושכב ללא נוע בשנידיו פרושות לצדדים.

"אניה יפיו!" קרא לאחר שהעיף מבט על החוף, "תראו כמה התרחקנו. כשאני עוצם עין אחת ומרים בהן אל העין השניה, אז הצפרן שלי מסתירה לגמרי את החוף."

מיד התהפקנו על הגב וכדקנו אם זה נכון. זה הנה כמעט נכון - על כל פנים החוף נראה עתה כמו רצועה צרה מאוד ועכעונית מאוד, ויכלנו רק לנחש שהנמלים הקטנות

המתרוצצות שם הן אנשים. גם כל השחננים הבורחים שיצאו למים העמקים נשארו מאחורינו וכמעט כל סירות החסקה.

והאניה? האניה שהתנדנדה לה לאטה בקו ישר לפנינו נראתה כאלו היא קרוכה

ועם זאת רחוקה כפי שהיתה בתחלת המסע.

"דומני שהגיעה השעה לחזור," לחש צביקה בהסוס.

"מה יש? אתה כבר ציף?" התגרה בו ראוביק.

"לא, עדין לא. אבל אני חושב שבדאי לחזור לפני שנתציף."

"שטיות! כל-כך קל לשחות! הרי החלטנו להגיע לאניה."

"אבל אתה רואה שאנחנו לא מתקרבים אליה," התערבתי.

"נדאי שאנו מתקרבים," עמד ראוביק על שלו, "עוד חמש דקות ונגיע."

"לא נגיע גם בעוד חצי שעה," מחה צביקה. "היא מרחקת מהחוף כמה קילומטרים.

כיום אין פרספקטיבה נכונה של מרחק."

"פרסקטיבה" צחק. "באיזה בית-מרקחת אתה קונה את המלים האלה?"
צביקה נעלב.

"אני מציץ שנחזר וני."

"טוב, אתה יכול לחזור. לא נעבב אותך. אנחנו ממשיכים. נכון, צמי?"

התלבטתי. הבטתי בחוף הרחוק ובאניה המרחקת, ונדמה היה לי שהאניה בכל זאת קרובה יותר מן החוף. באשר נגיע אליה נתנו לנו בנדאי לעלות על הספון ולנוח. ואולי ירשו לנו גם לסיר בזה. איזה בף! אחר-כך נוכל לספר לחברים... אז מה אם אנחנו קצת רחוקים? נחזור בקלות. — גם לבאן. הגענו ללא מאמץ. התלפטי.

"בטח שאנחנו ממשיכים! המתן לנו ליד הבגדים, טוב?"

"טוב." השיב צביקה ובקולו נימה של עלבון.

ונקנו קרימה. שחינו בקלות במחליקים על פני הים הרועע. מדי פעם הפנינו את הראש והבטנו אחרי צביקה. הוא שחח לאט, בכבדות, ובתנועות נדיו נפר המאמץ.

"הוא עוף." אמר ראוביק, "לכן חזר."

"אולי נחזור גם אנחנו?" הצעתי.

"מה אתה? הרי עוד מעט נגיע לאניה!"

המשכנו אפוא לשחות והאניה — הזמה — התרחקה מאתנו. אבל שחינו פי לא הרגשנו כלל בעיפות.

באשר הבטנו לאחור בפעם השלישית או הרביעית, נראה צביקה שוחה בכבדות ובמאמץ במרחק עצום מהחוף. נדמה היה לנו כי אנו התרחקנו ממנו ואלו הוא נשאר במקום אשר בו נפרדנו.

"שמע," אמרתי, "עלינו לחזור. יתכן שצביקה זקוק לעזרה."

"טוב." הסכים ראוביק ללא כל זכות. "הוא נדאי עוף מאד. אולי לא נצטרך לסחב אותו על הגב, אבל יהיה לו יותר קל לשחות בשנהיה לידו."

חזרנו.

הרוח המזרחית הכתה בפנינו במשכה החם. רק עתה נוכחנו לדעת כי הים איננו כזה חלק ורועע כפי שחשבנו. גלים קטנים ומהירים רצדו על פניו והתאחדו לגרם חזק שדחף אותנו חזרה — מערבה. הנה זה אותו גרם עצמו ששיע לנו לפני כן להתקדם בקלות אל הים הפתוח. עתה הוא כבל אותנו. הכביד על תנועותינו והתנגד לנו בכח עצום.

"לעזאזל!" סנן ראוביק מבין שניו הקדוקות, "זאת הרוח המזרחית!"

"מהם...?" נהמתי, מרבו את כל תשומת הלב בתנועות הינדים הקצובות, ומשמרל לנשם לאט ועמק.

עתה הבינונו מה ארע לצביקה. הוא לא היה כלל עוף באשר התחיל לחזור, להפך — הוא היה רענן ושכור נצחון מהתקדמותו הקלה והמהירה. מלא כח ובטחון עצמי.

ממש כמונו. וכעבר נקות מעטות הוא נאלץ לאמץ את שריריו וראותיו במלחמה
נואשת נגד הרוח המזרחית.

החוף הרחוק נראה בעין רצופה צרה וססגונית, אך אנו כבר לא השתעשענו
ב"לכסות בצפרן". שחינו, שחינו ושחינו... מהר או לאט, בסגנון חזה, או חתירה, על
הצר ועל הגב כדי לנוח מעט. שחינו ושחינו – ולא התקרנו לחוף! הוא היה רחוק
ובלתי-משוג כמו האנייה אליה שאפנו להגיע קדם לכן.

התקדמנו כמוכן – פי הרי לא הצלחנו להתקרב לצביקה, והנחנו שגם הוא
מתקדם איכשהו. או אולי גם הוא וגם אנו "נרכנו" במקום אחר ורק עשינו תנועות
מגהכות בנפיונו? מחשבה אומה זאת חלפה במוחי, באשר לפתע השמיע ראוביק
צעקה קצרה ונרתע לאחור.

"מה קרה?" שאלתי מבהל.

ראוביק נאנח והתהפך על הגב. "הרגל! אוי, הרגל שלי!"

"מה קרה לה?" המשכתי להניע את הידים וראיתי שראוביק השוכב ללא נוע,
בשניו פרושות לצדדים, נסחב לאט-לאט אל הים הפתוח.

"אינני יכול להזיז אותה," נאנח ראוביק, "היא כאלו מאבנת!"

"קבלת צוית, מה?"

"אני יודע מה זה? אני רק לא יכול להזיז אותה, והיא מושכת אותי למטה."

הגלים הקטנים סחפו אותו מערבה.

התקרבותי אליו בזנוק אחר.

"ראוביק, התהפך מהר!" פקדתי, "אחרת אתה נסחף!"

הוא שמע בקולי והתהפך. הפעת פאב חלפה על פניו.

"עבשו נסה לשחות. לאט. רק בעזרת הידים..."

"אני מנסה," קולו היה חנוק ורווי פחד, "אבל הרגל סוחבת אותי למטה."

"רק אל תתפס לבהלה. אני שוחה לידך. אוכל למשך אותך."

"לא צריה למשך," נאנח ראוביק, "אני לא טובע. רק הרגל..."

נמתי לו להתקדם מעט, וראיתי שרגלו השמאלית שמוטה כלפי מטה.

"המשך לעבד בינים," אמרתי. "אל תפסיק. אני אטפל ברגל." התהפכתי על הגב
ואסחתי ברגלו השמאלית.

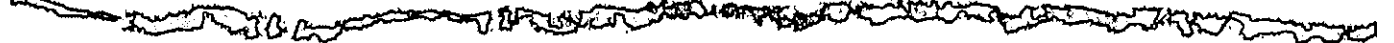
"אוי!" צרח ראוביק, "אתה מטביע אותי!"

"אל תפספס! המשך לעבד בינים!" פקדתי בעצבנות. בכל כחי צבטתי את הרגל
אחתות העוית, אך ראוביק לא הגיב כלל. נסיתי לכופף אותה, אלא שאבדתי את שווי
המשקל ושתייתי קצת מים. חזרתי לצביטות...

"אתה מרגיש משהו?"

"היא כמו בול עץ." ראוביק כמעט בכה, "מושכת ומושכת..."

"השתדל לכופף אותה, טוב? רק לכופף..."

"אכל אינני יכול להזיזה!"

"טוב, אז שחה בעזרת הידים, והשתדל להחזיק את הרגל השנייה למעלה. אתה יכול לעשות תנועות מספרים?"
"לא, כי אז אני שוקע..."

"אז רק ביניים. אל תפחד, אני שוחה לנדה ושומר עליך. אנחנו בכל זאת מתקרבים לחוף."

אמרתי זאת כדי להרגיעו, ורק לאמר שאמרתי העזתי להעיף מבט קדימה. לא – איננו מתקרבים, על כל פנים לא במהירות הרצויה, אבל צביקה התקדם – הוא כבר הרבה יותר רחוק מאתנו מכפי שהינה קדם.

"צביקה! צביקה!" הוא הפנה את ראשו, "צביקה, קרא לעזרה!"

קצת דרומית מצביקה התנדנדה קלות על פני הגלים הקטנים חסקה גדולה. שני גברים שזופים עמדו עליה בפסוק רחב וחתרו במשוטים ארזים. החסקה החליקה בקלות על פני המים, וחרטומה מפנה אל ראשו הבהה של צביקה.

"צביקה! קרא ל-סיירה! שתבוא אלינו!"

צביקה הרים את ידו ונפגף בה במרץ. אחד הגברים שעל הסיירה השניים בו, והשיב לו בנפנוף יד. החסקה התקרמה לעברו של צביקה, אף היא הייתה עדין רחוקה ממנו...
הו, כמה רחוקה!

"היא כמו מאבנת," יבב ראוביק.

"הרגע, הגה בזה סירה!"

"אבל אני לא יכול. אין לי כוח ביניים..."

ואז ראיתי את צביקה עושה תפנית ופוצץ בשחיה מהירה לקראתנו. הוא חתר בכל הכוח – כאלו רק עבשו וזק לחוף המים, כאלו השתתף בתחרות... הגלים הקטנים והרוח המזרחית דחפו אותו אלינו. הוא התקרב והתקרב...

"ראוביק – צביקה חוזרו ביחד נוכל לסחב אותה! גם סירה מתקרבת!"

החסקה שנתה את כוונה והחליקה לקראתנו.

"מה קרה לכם?" שמעתי את קולו של צביקה.

"ראוביק קבל התפוצות שרירים," עניתי.

"זו עזית," תקן ראוביק בקול מענה.

"הוא לא יכול להניע רגל," הסברתי בצעקה, "את השמאלית."

"אני בא! נסחב אותו ביחד!"

פניו של צביקה היו מכסות זעה, ואצבעות נדו בשוקות מעט, כי השחיה, אפילו עם הצרם, באה לו במאמץ. הוא נשם בקבדות. ראוביק קבל אותו באנחת רוחה. גם אני, "ננסה להתקדם לאט." צביקה נטל מיד את הפקד, "שחה רק בעזרת הידים ואנחנו נשמר עליך משני הצדדים."

"זה מה שאמרתי לו קדם," עמדתי על זכות הראשונים.

עברית

01/03

"טוב מאד. נו, ראוביק, אל תבהל. נשחה אט-אט ובקצב. שחית חזה. אחת-שתיים-שלוש... אחת-שתיים... גם פניו של ראוביק היו מכסות זעה וחורות כמו סיד.
 "אני משתדל," סגן מבין שניו, "אבל... אין... לי... כבר... פח..."
 "נשכב על הגב." פנה אלי צביקה בקול נמרץ, "ונשלב רגלים. אתה, ראוביק, תשתרע על הרגלים שלנו, טוב? בוא, עמי, זה בכלל לא מסבך..."
 התהפכנו על הגב ושלבנו את הרגלים בתוך המים. ראוביק השתרע עליהן במאמץ נכר. הוא לא היה כבד — על כל פנים לא במים, אבל תנוחתנו הייתה רחוקה מנוחות. רכוננו את כל תשומת הלב בתנועות והירות של הידים כדי להחזיק מעמד על פני המים. חשנו שהרוח הודפת אותנו מערבה, ולא הייתה לנו כל אפשרות להתנגד לה. אלא שעמדה לא הייתה לךר כל חשיבות: החסקה החליקה על פני המים והתקרבה אלינו.

ראינו כבר בברור את שריריהם המאמצים של החותרים, ואפלו שרשרת זהב דקה על צווארו של אחד מהם.

"הי, חכר'ה! מה קרה לכם?" הגיעה אלינו השאלה.
 "הוא קבל עוית ברנל." קראתי לעמתם.

"משגעים! איך אפשר להתרחק ככה ברוח מונחית? טוב שראינו אתכם!"
 הסירה חלפה על גבנו והתייזה על פני סילון של קצף.

"לא נוכל לקחת את בלכם," אמר אחד החותרים, "נצח רק את זה עם העוית."
 בעל שרשרת הזהב השתרע על פני הסירה, תפס את ידיו המושטות של ראוביק ומשכו אליו. עוד לפני שראוביק הספיק לצעק שכואב לו או משהו כזה, הוא כבר היה שררע במרכז הסירה.

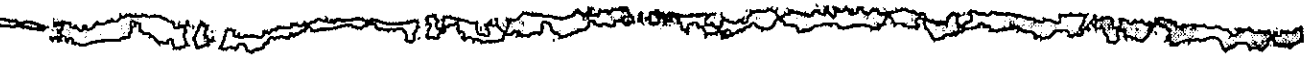
"תוכלו להגיע לכד לחוף?" שאל החותר השני, "או לפחות תחזיקו מעמד עד שנתחור לקחת אתכם?"

"נשתדל," אמרתי, אך בקולי הרגש היטב חסר-הבטחון שפרסם בקרבי.
 "אז מוטב שנמשיך ביחד," קבע בעל השרשרת, "החזיקו בסירה משני הצדדים. לא פה — ככה לא נוכל לחתור! יותר אחרנית! נתיו עליכם קצת מים..."

"אבל אתם צריכים לשחות ולא להתלות סתם," דרש השני, "אחרת נתהפך..."
 זה היה עצום! אף המים שנתזו על פנינו ביד רחבה על-ידי המשוטאים, לא נרעו מבהנאה שבהתקדמות אל החוף, ומההרגשה הנפלאה של בטחון שאכן נגיע אליו בריאים ושלמים.

הגענו.

בכחות משתפים העלינו את החסקה על החוף ואחד החותרים גשא את ראוביק על גביו. המציל האחראי על החוף המתין לנו — גדי על מתניו וארשת פניו מבשרת רעות.

"אתם חרשים, או מה? לא שומעים כששורקים אחרים?"
 "לא שמענו כל שריקה." השיב צביקה בקול רפה.
 "ואם לא שמעת – אז שכל משלך אין לך כבר? ביום מסמין עם רוח מנרחית
 לצאת בל-כך רחוק! לא הרגשת ברוח, או מה?"
 קבינו התחילו להתקהל אנשים והביטו בנו בסקרנות. הבחור, שהוריד את
 ראוביק מהסירה, השכיב אותו על החול והתחיל לעסות את רגלו.
 "עזב אותם," אמר למציל המרגז, "הם לא יעשו זאת עוד. קבלו מנה שתספיק להם
 לכל החיים."

גם על המציל נמאסה ההתקלות, והוא פטר אותנו בניד יד.
 "הסתלקו עכשו הביתה. אבל מהר! ההורים מתים בטח מדאגה." רק עתה שמתי
 לב שהשמש עברה כבר מזמן את קו הצהריים, והיא מתקרבת אל האפק. אוף – פרוש
 הדבר ששהינו במים לפחות ארבע שעות!
 הורינו למצילים שלנו, והתרחקנו מהמון הסקרנים כשאנו עוזרים ללכת לראוביק
 הצולע על רגלו השמאלית.

הגענו אל האבן שלידה השארנו את בגדינו, והתישבנו בכבודות על החול החם.
 "איך הרגל?" שאלתי את ראוביק.
 "לא יודע... זה יעבר עוד מעט..."
 "העקר שהכל נגמר," נאנחתי, "איזו הרפתקה!"
 "באמת הרפתקה," אשר צביקה בעוקצנות, "לולא הרעיון האידיטי לשחות
 לאננה..."

"ושל מי היה הרעיון?" הקויר ראוביק, "לא שלך במקרה?"
 "אולי שלי," הודה צביקה, "אבל אני ידעתי מתי לחזור."
 "לא נמאס לכם לריב?" התערבתי.
 "אני לא רוצה לריב," פתח צביקה, "אבל..."
 ברגע זה ארע משהו בלתי צפוי. משב רוח חזק הכה בפנינו המיזעים. אף לא הייתה
 זאת רוח מנרחית – חמה ומחניקה. רוח זאת באה מן הים ואפפה אותנו בקרירות
 נעימה, מלוחה במקצת, מלטפת... נשמנו עמק-עמק והחדרנו לראותינו העיפות מלאי
 של חמצן.

"אבל העקר שנצלנו," סיס צביקה את המשפט בנחת, "היחר לא חשוב."
 "נכון," אשר ראוביק, "ואתה היית אנון. בסני..."
 השרב נשבר.

© כל הזכויות שמורות להוצאת יבנה

1. לאחר שסיימתם את קריאת הסיפור - חשבו וכתבו:

1. האם הופתעתם? הסבירו ופרטו.

11

2. לפעמים בפתיחה של סיפור יש רמזים על מה שיקרה בהמשך.

ציינו לפחות רמז אחד שהופיע בפתיחה שבעמ' 2.

דוגמה: "הלוח הפך לים".

12

3. לצורך התמצאות חולק הסיפור ל 5 קטעים ולכל קטע נתנה כותרת

מתאימה.

סדרו את הכותרות "המבולבלות" לפי המסופר בסיפור.

כתבו בריבועים מספרים 1-5.

הכותרות

קשה לחזור בשחיה.

נכנסים לים.

בדרך לים.

בחזרה לחוף מבטחים.

בכיתה.

13

ח. הסבירו את המילים המודגשות לפי ההקשר.

1. בטרם ירד המלקוש _____
2. חזיונות פטה מורגנה _____
3. בים אין פרספקטיבה נכונה של מרחק _____

14__

התייחסו לדמויות שבסיפור.

ט. עמי, מספר הסיפור – האם הוא צופה מהצד או אחד מן המשתתפים

בהרפתקאה?

הביאו שתי דוגמות, כדי להוכיח את דבריכם.

15__

י. חשבו: מי מתאים להיות מנהיג?

1. מי הוא המנהיג לפי הסיפור? הסבירו מדוע.

16__

2. מהן התכונות הרצויות למנהיג/מנהיגה, לפי המקובל אצלכם בכיתה?

17__

יא. במהלך הסיפור רואים שיחס הילדים לצביקה השתנה: בהתחלה זלזלו בו, בסוף העריכו אותו.
1. הביאו לכך דוגמות.

18__

2. הסבירו מדוע קרה השינוי?

19__

יב. לו ניתנה לכם האפשרות-

1. עם מי מהדמויות הייתם רוצים להיות תברים? הסבירו מדוע.

20__

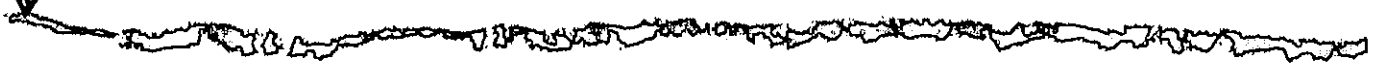
2. מה הייתם אומרים, מה הייתם שואלים את הדמות שבחרתם?

21

יג. עברו שנים ושתי דמויות מן הסיפור נפגשו על שפת הים, ביום שרב ונזכרו באירוע.

חברו את השיחה בין הדמויות בצורת דו - שיח.

25-22

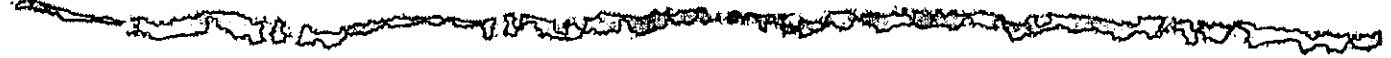
יד. לפעמים ילדים מתלבטים כיצד לנהוג: האם להקשיב לקול הפנימי ולרצון שלהם או לקול של האחר, המזהיר אותם מפני הסכנות. התאימו בין הקול של הילדים לבין הקול המזהיר. מתחו קו בין המשפטים בטור הימני לבין המשפטים בטור השמאלי.

הקול של הילדים	הקול המזהיר
- יופי, נלך לים!	א. לא נגיע גם בעוד חצי שעה היא (האוניה) מרוחקת מהחוף כמה קילומטרים. בים אין פרספקטיבה נכונה של מרחק.
- מה אכפת לי, אני הולך לים!	ב. ככה. ואם יתפסו אותך?
- נוכל לשחות אליה, זה לא רחוק.	ג. לא, אינני סבור כי העת מתאימה לרחצה בים.
- ודאי שאנו מתקרבים, עוד חמש דקות ונגיע.	ד. רחוק שלך או רחוק של אמא שלך?

26__

טו. בסיפור רואים שיש הבדלים בין מבוגרים וילדים. הבדלים בדרך בה הם רואים את הדברים, הבדלים בדרך בה הם מתנהגים ומתייחסים לדברים. 1. הביאו לכך דוגמה מן הסיפור.

27__

2. הביאו לכך דוגמה מן החיים.

28__

טז. 1. בחרו אחת משתי אפשרויות והקיפו אותה במעגל.

1. ספרו על מקרה דומה, בו לא שמעתם לעצת המבוגרים
והסתבכתם.

2. ספרו על מקרה בו ילדים הסתבכו בגלל שיקול דעת מוטעה.

3. כתבו את הסיפור.

29__

32-30

יז. מה אפשר ללמוד מן הסיפור?

חברו כרזה, המבטאת את העיקר בסיפור, את המסר של הסיפור. אפשר
לכתוב גם בחרוזים, או כתשדיר פרסומת.

33__

יח. מאותו סיפור יכולים אנשים שונים ללמוד דברים שונים.
קראו בציורים - מה אמרו האנשים אחרי קריאת הסיפור.

1. עם מי מהאנשים אתם מסכימים? הקיפו במעגל את בחירתכם.

א ב ג ד ה (עם שניים מהאנשים)

34

2. הסבירו את בחירתכם. מדוע בחרתם כך.

35

01/03

ביום שרב

שיקולים בבחירת הטקסט:

זהו סיפור ריאליסטי, הקרוב לעולם הילדים ומתייחס לבעיות ולדילמות מחיי היום יום. נוצר מתח בין המבוגרים, הדורשים זהירות ואחריות, לבין הילדים המסתכנים בגלל פיתויים ולחץ קבוצתי. הילדים נקלעים למצב של מצוקה בגלל חוסר נסיון ובגלל חוסר יכולת לצפות ולחשב את תוצאות מעשיהם. בסיפור מוצגת השונות בין הילדים בידע, בהבנת הסכנות, במידת האחריות ובתושיה להיחלץ ממצבים קשים.

זמן: שעתיים - שלוש.

א. לפני שתקראו את הסיפור: "ביום שרב", כתבו מה מזכירה לכם המילה "שרב".

01 פרטו מראות, זכרונות, הרגשות.

רמת חשיבה: הפריט דורש ידע עולם וכיטוי אישי אסוציאטיבי.

דרגת קושי: פריט קל.

פירוט הציונים: 0 או 3

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

3 - ניתנה תשובה עניינית.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
המילה מזכירה לי משהו שרב על משהו. לדוגמה: שרה רבה עם דן כי היא רוצה את המסטיק לעצמה.	0
המילה מזכירה לי חום אימים, לחות, הזעה והרבה מאמץ. ביום שרב אי אפשר להתרכז, ללמוד ובכלל לעשות ספורט.	3
- מזכיר לי חמסין וקיץ, שרב מזכיר לי ים וחופש והרבה הנאה אבל לא תמיד. אני זוכר שהייתי באילת לא תמיד הלכתי לחוף בגלל שהיה כל הזמן חם וחמסין. שרב לפעמים גוזל ממני הנאות אישיות.	

02 2. שערו וכתבו: על מה יסופר בסיפור שכותרתו: "ביום שרב"? (שימו לב לשם של הספר מתוכו נלקח הסיפור).

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש חיזוי אירועים על סמך כותרות.

דרגת קושי: פריט קל.

פירוט הציונים: 0 או 3

01/03

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
3 - ניתנה תשובה עניינית.

דוגמה לתשובה:

ציון	דוגמה
3	- יוספר על ילדים שיספרו מה הם עושים כשיש אצלם יום שרב.

03 ב. לאחר שקראתם את הפתיחה של הסיפור - כתבו מתי התרחש הסיפור. (באיזו עונה ובאיזה מזג אוויר?)

- רמת חשיבה:** בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.
דרגת קושי: פריט בינוני.
פירוט הציונים: 3-0 (התשובה: אביב, שרב)
0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה חלקית (רק באיזו עונה, או רק באיזה מזג אוויר).
2 - ניתנה תשובה המעידה על הבנת, אך התשובה מעורפלת.
3 - ניתנה תשובה מלאה.

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
1	- בעונת הקיץ ומזג האוויר היה שרבי במיוחד.
2	- זה היה ביום שרב, סמוך לחג הפסח.
3	- הסיפור התרחש ביום שרב, סמוך לחג הפסח, באביב וכמזג אוויר נורא חם ויבש.

04 2-1ג. סמנו בפתיחה של הסיפור קו מתחת למילים המתארות תופעות הקשורות לשרב ולחום, שני קוים מתחת למילים המתארות תופעות מנוגדות לשרב ולחום.

- רמת חשיבה:** בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.
דרגת קושי: פריט קל.
פירוט הציונים: 3-0
0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה, נכתבה תופעת חום אחת.
1 - נכתבה תופעת חום אחת ותופעה הפוכה אחת.
2 - נכתבו שתי תופעות חום ותופעה הפוכה אחת.

01/03

3 - נכתבו שלוש תופעות חום ומעלה ושתי תופעות הפוכות ומעלה.

ד. בעזרת הטבלה תוכלו להתייחס לתיאורים מיוחדים שהופיעו בפתחה של הסיפור.

05 1. בטבלה רשומים חלקי תיאורים. היעזרו במאגר והשלימו את המשפטים לפי הכתוב בסיפור. רשמו רק את האותיות המתאימות.

רמת חשיבה: בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.
דרגת קושי: פריט קל.
פירוט הציונים: 3-0 (התשובות: ב, ד, ג, א)
0 - אין תשובה, נכתבה תשובה אחת נכונה.
1 - נכתבו שתי תשובות נכונות.
2 - נכתבו שלוש תשובות נכונות.
3 - נכתבו ארבע תשובות נכונות.

06 2. בחרו מן הטבלה משפט אחד שמצא חן בעיניכם והקיפו אותו במעגל בטבלה.

רמת חשיבה: הפריט לצורך התפלגות.
פירוט הציונים: 4-1 בהתאם למספרו של המשפט.

07 3. הסבירו מה מצא חן בעיניכם וציינו מה, לדעתכם, הוסיפה ההשוואה לתיאור?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הכעת דעה והנמקה.
דרגת קושי: פריט בינוני.
פירוט הציונים: 3-0
0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה דלה.
3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

דוגמה ציון

3 - מצא חן בעיני הדבר שאמרו שהאוויר היה סמיך וכבר והיה אפשר לחתכו בסכין, ו"א שהוא היה כמו דבר מוחשי שאפשר לחתוך. מה שהיא הוסיפה היה יותר חום למשפט, שנרגיש יותר טוב עם התיאור.

01/03

3 - ... השוואה זו הוסיפה לאוצר המילים האישי שלי.

3

08 ה. 1. חשבו למה תורמים התיאורים וההשוואות בפתיחה? לפניכם כמה תשובות לשאלה זו. סמנו רק תשובה אחת שאינה מתאימה לשאלה.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הבנת הטקסט ותרומת התיאור להבנתו.
דרגת קושי: פריט משוכתב, לא חושב ציון.
פירוט הציונים: 4-1 בהתאם לתשובה (התשובה הנכונה: 2)

09 2. גם ציור יכול לתת פירוש לסיפור. האם הציור מתאים לכתוב ומפרש אותו? כן/לא

רמת חשיבה: פריט חדש לצורך התפלגות.
פירוט הציונים: 0 או 3
0 - לא
3 - כן

10 2.1 נמקו את תשובתכם.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הבנת הטקסט ותרומת הציור להבנתו.
דרגת קושי: פריט חדש, לא חושב ציון.
פירוט הציונים: 3-0
0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה דלה.
3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

11 1. לאחר שסיימתם את קריאת הסיפור - חשבו וכתבו: האם הופתעתם? הסבירו ופרטו.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש השוואה, שיקוף התהליך והנמקה.

01/03

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
- 1 - ניתנה תשובה דלה, ניתנה תשובה סתמית.
- 2 - ניתנה תשובה טובה.
- 3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
0	- לא בכלל לא, כי כל הזמן צביקה וראוביק רבו וזה לא שינה דבר. - אני הופתעתי כי חשבתי שהאוניה אמיתית אבל היא דמיונית.
1	- לא הופתעתי, כי תיארתי לעצמי שהמשך שהיה יקרה.
2	- כן, היה שם הרפתקאה מאוד חשובה שצריך להציל חבר. - לא, כי כל סיפור נגמר בטוב.
3	- כן, כי בהתחלה אני חשבתי שהטקסט ארוך, אך כשראיתי שהוא לא נגמר, הופתעתי וגם הסיפור היה מאוד מרתק.
12	2. לפעמים בפתחה של סיפור יש רמזים על מה שיקרה בהמשך. ציינו לפחות רמו אחד שהופיע בפתחה שבעמוד 2. דוגמה: הלוח הפך לים.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הבנת הרמו המוביל להתפתחות הסיפור.

דרגת קושי: פריט משוכתב לא חושב עליו ציון.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
- 1 - ניתן רמז אחד ללא הסבר.
- 2 - ניתן רמז אחד והסבר, ניתנו שני רמזים ללא הסבר.
- 3 - ניתנה תשובה הכוללת הסבר ושני רמזים לפחות.

13 1. לצורך התמצאות חולק הסיפור ל-5 קטעים ולכל קטע ניתנה כותרת מתאימה. סדרו את הכותרות "המבולבלות" לפי המסופר בסיפור. כתבו כריבועים מספרים 1-5.

רמת חשיבה: בסיסית הפריט דורש הבנת הסיפור והרצף.

01/03

דרגת קושי:
פירוט הציונים:

פריט קל.

3-0 (התשובות הנכונות: 1,5,2,3,4)

0 - אין תשובה, ניתנה תשובה אחת נכונה.

1 - סומנו פתיחה נכונה או סיום נכון.

2 - סומנו פתיחה וסיום נכונים, או 3 תשובות נכונות.

3 - סומנו ארבע תשובות נכונות ויותר.

14 ח.

הסבירו את המילים המודגשות לפי ההקשר.

רמת חשיבה:

הפריט דורש ידע עולם והבנה מתוך הקשר.

דרגת קושי:

פריט קשה.

פירוט הציונים:

3-0

0 - ניתנו תשובות שאינן לעניין, אין תשובות.

1 - ניתנה תשובה אחת עניינית, או שתי תשובות דלות.

2 - ניתנו שתי תשובות ענייניות, או שלוש תשובות דלות.

3 - ניתנו שלוש תשובות ענייניות.

הערה למורה:

כראי לדון בכל המושגים שהתגלו כבלתי ברורים במהלך המשימה כגון אלה שהופיעו בפריט זה וגם אחרים.

15 ט.

התייחסו לדמויות שבסיפור. עמי, מספר הסיפור - האם הוא צופה מהצר או אחד המשתתפים בהרפתקה? הביאו שתי דוגמות כדי להוכיח את דבריכם.

רמת חשיבה:

גבוהה. הפריט דורש הבחנה במרקם הסיפור ובוזיית הראיה של הסיפור והסקת מסקנות.

דרגת קושי:

פריט בינוני.

פירוט הציונים:

3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה הגדרה דלה של המספר ללא נימוק וללא הוכחה.

2 - הובאה הגדרת המספר מלווה בנימוק ודוגמה אחת.

3 - הובאה הגדרת המספר מלווה בנימוק ושתי דוגמות.

01/03

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- לא. למה? (1) כי לא מוזכר בסיפור. (2) כי לא מסופר עליו כלום. - הוא צפה מן הצד כי עובדה שהוא לא מופיע בסיפור.	0
- לפי דעתי הוא אחד המשתתפים, כי הוא אמר: זה קרה ביום של שרב וזאת אומרת שהוא סיפר מה קרה לו באותו יום.	1
- עמי הוא אחד המשתתפים. (1) שהוא אומר שחמסין (2) שחברים קוראים לו.	2
- עמי הוא אחד המשתתפים ודגמאות לכך: (1) "ידעתי", "התפרצתי" "חיכיתי" (קטע מעמ' 6). (2) "התלהבתי", "התלכטתי"/"היכטתי".	3
- לדעתי הוא אחד המשתתפים, כי השם שלו רשום שם וגם כי הוא בטח עבר חוויה מרתקת ואז הוא מספר עליה.	

י. חשבו: מי מתאים להיות מנהיג?

16 .1. מי הוא המנהיג של הסיפור? הסבירו מדוע.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הבנת המתרחש ונקיטת עמדה.

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 0 - 3

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה, ניתנה תשובה המכילה רק את שם המנהיג.

3 - ניתנה תשובה עניינית.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- אני חושבת שראוביק צריך להיות המנהיג מכיון שהוא דאג לצביקה מתי שרגלו נתעוותה. הוא אמר לו תעשה עם הידיים.	0
- צביקה.	1
- לפי דעתי עמי, כי שניהם רבו והוא אומר להם תמיד להפסיק.	
- ראוביק מתאים להיות מנהיג, צביקה הוא המנהיג לפי הספור בגלל שכל הזמן בסיפור הוא אומר לראוביק מה לעשות.	3
- עמי - כי הוא תמיד הפסיק את המריבות והוא היחיד שנהג בהיגיון.	
- צביקה, כי כשראוביק לא הצליח לשחות בגלל התכווצות השרירים, אז צביקה "תפס את הפיקוד", ככה אמר המספר.	
- ראוביק כי הוא המנהיג בגלל שהוא אמר: "בואו לים" והם באים, מה שהוא אומר הם עושים.	

01/03

17 2. מהן התכונות הרצויות למנהיג/ה לפי המקובל אצלכם בכיתה?

רמת חשיבה: הפריט דורש ניסיון חיים וידע עולם.

דרגת קושי: פריט קל.

פירוט הציונים: 0 או 3

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

3 - ניתנה תשובה עניינית.

יא. במהלך הסיפור רואים שיחס הילדים לצביקה השתנה: בהתחלה זלזלו בו, ובסוף העריכו אותו.

18 1. הביאו לכך דוגמות.

רמת חשיבה: כסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 0-3

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה מעורפלת או דלה.

3 - הובאו שתי דוגמות.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
דוגמה אחת הם העריכו אותו כי הם חשבו שהוא היה חבר שלהם. ו-2 כי אם לא היו מעריכים אותו אז לא היו להם חברים.	0 -
כי צביקה הצליח להציל אותו (את ראוביק) ולצביקה היתה אחריות עליהם.	1 -
בהתחלה: "אתה גורם לבעיות... וכל הזמן רב. בסוף: הוא עזר לעמי להציל את ראוביק וראוביק לא רב איתו יותר.	3 -
ראוביק זלזל בו אח"כ אמר לו אתה 'אינן'. זלזלו בו שהוא רוצה לחזור ואז הוא חזר בשחיה מהירה שראוביק נפצע.	-
(1) "כן, עם צביקה קשה להסדר" (2) "ראוביק קיבל אותו באנחת רווחה".	-

19 2. הסבירו מדוע קרה השינוי?

01/03

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש נקיטת עמדה והנמקה.
דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
- 1 - ניתנה תשובה דלה.
- 2 - ניתנה תשובה טובה.
- 3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- בגלל שהרגל שלו נתפסה במשהו ואז הם עזרו לו ולא זלזלו בו.	0
- כי הוא קיבל מכות ועזרו לו.	
- הוא הציל את ראוביק ולכן קרה השינוי.	1
- זה שהוא הציל את ראוביק והם יותר לא התוכחו.	2
- ראו שהוא חבר נאמן ועוזר לאדם בצרה.	3

20 יב. לו ניתנה לכם האפשרות -

1. עם מי מהדמויות הייתם רוצים להיות חברים? הסבירו מדוע.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש נקיטת עמדה והנמקה.
דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, נרשם רק שם הדמות, אין תשובה.
- 1 - ניתנה תשובה מתקבלת על הדעת.
- 3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- עם שלושתם.	0
- צביקה - כי הוא לא משוגע כמו ראוביק שתמיד רב.	1
- צביקה - כי הוא תמיד חושב על הכל ויש לו שיקולי דעת הטובים מבין שלושתם.	3
- אני הייתי רוצה להיות עם צביקה כדי שיקח אותי בסירה וגם כדי שיעזור לי בעת צרה.	

01/03

- עם עמי. עם אף דמות לא הייתי רוצה להתחבר, אבל הוא הכי נראה לי, מפני שהוא לא רב כל הזמן והוא לא נורניק, הוא בסדר.

21 2. מה הייתם אומרים, מה הייתם שואלים את הדמות שכחרתם?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש מילוי פערים מחוץ לטקסט וכתובה יצירתית.

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 0 או 3

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

3 - ניתנה תשובה עניינית.

25-22 יג. עברו שנים ושתי דמויות מן הסיפור נפגשו על שפת הים ביום שרב ונזכרו באירוע. חברו את השיחה בין הדמויות בצורת דו-שיח.

רמת חשיבה

למטלת הבעה:

גבוהה. הפריט דורש הבעה יצירתית בזיקה לטקסט והכרות עם סוגת הרוח-שיח.

דרגות הקושי:

סוגה - פריט בינוני. מבנה - פריט בינוני. לשון וסגנון - פריט בינוני.

תוכן-בהירות רעיון - פריט בינוני.

פירוט הציונים:

בהתאם לקריטריונים של הבעה.

01/03

אמות מידה לציוןן מטלת הבעה

ציוןן	סוגה	מבנה	לשון וסגנון	תוכן - בהירות רעיון
טווח ציונים	0 או 3	3-0	3-0	3-0
פירוט הציונים	0- לא כתב דו-שיח.	0- חוסר סדר; אין משפטי פתיחה; אין אירוע מרכזי; אין משפטי סיום.	0- אין אחידות לשונית וסגנונית; אין הבדלים בין לשון דיבור לבין לשון כתב; קפיצות מלשון עבר ללשון הווה; מעבר מדיבור ישיר לדיבור עקיף.	0- אין בהירות בכונת הכותב; אין סדר וארגון במשפטים וברעיונות; משפטים לא הגיוניים, הכתוב אינו מעניין.
	3- כתב דו-שיח.	1- מבנה דחוק 3- מבנה מצויץ הכולל את כל המרכיבים שלעיל.	1- סגנון סביר 3- סגנון מעולה הכולל את כל המרכיבים שלעיל.	1- תוכן סביר 3- הכתוב הוא מעניין, מקורי וכולל את כל המרכיבים שלעיל.

26 יד. לפעמים ילדים מתלבטים כיצד לנהוג: האם להקשיב לקול הפנימי ולרצון שלהם, או לקול של האחר המזהיר אותם מפני הסכנות. התאימו בין הקול של הילדים לבין הקול המזהיר. מתחו קו בין המשפטים בטור הימני לבין המשפטים המתאימים להם בטור השמאלי.

רמת חשיבה: בסיסית. הפריט דורש איתור תשובות מתוך המחסן כזיקה להקשר.
דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0 (התשובות הנכונות: ג, ב, ד, א)

- 0 - כל התשובות שגויות, אין תשובות.
- 1 - ניתנה תשובה אחת נכונה.
- 2 - ניתנו שתי תשובות נכונות.
- 3 - ניתנו שלוש תשובות נכונות ומעלה.

טו. בסיפור רואים שיש הבדלים בין מבוגרים וילדים. הבדלים בדרך בה הם רואים את הדברים, הבדלים בדרך בה הם מתנהגים ומתייחסים לדברים.

01/03

27 1. הביאו לכך דוגמה מן הסיפור.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות והשוואה.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3 - 0

0 - הובאה דוגמה שאינה לעניין, אין דוגמה.

1 - הובאה דוגמה דלה או מעורפלת.

3 - הובאה דוגמה עניינית.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- שהמנהל לא רצה שהם ילכו לים והם כן רצו.	1
- שהמבוגרים רואים שלא כדאי ללכת לים, והילדים לא שומעים להם.	3
- "יופי, נלך לים" אמר ראוביק, אך המנהל אמר שלא כדאי ללכת בגלל השעות החמות.	

28 2. הביאו לכך דוגמה מן החיים.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש נסיון חיים המבוסס על הטקסט.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3 - 0

0 - הובאה דוגמה שאינה לעניין, אין דוגמה.

1 - הובאה דוגמה דלה או מעורפלת.

2 - הובאה דוגמה החוזרת על נושא הסיפור.

3 - הובאה דוגמה עניינית.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- המבוגרים יודעים יותר הרבה מהילדים.	1
- שההורים רוצים טיול ליום אחד והילדים ליומיים.	
- שהוריהם של הילדים לא מרשים שיהיו עד מאוחר בים ועכשיו גם היה חמסין אז הם יכולים לקבל מכת שמש.	2
- שהמבוגרים אומרים להזהר בכל מקום: מלטבוע בים, מלהדרס בכביש, משתיית דברים משכרים וסמים, אבל הילדים לא נוהרים.	3
- בחורף אמה אומרת ללבוש הרבה חולצות, ואני איכשהו כל פעם מתנגד להחלטותיה, למרות שזה כמו שאני מרדני.	

01/03

29 טז. 1. בחרו אחת משתי האפשרויות והקיפו אותה במעגל.

רמת חשיבה: פריט לצורך התפלגות.
פירוט הציונים: 1-2 בהתאם לבחירה

32-30 2. כתבו את הסיפור.

רמת חשיבה
למטלות הבעה:
דרגות הקושי:
פירוט הציונים:

גבוהה. הפריט דורש הבעה יצירתית בזיקה לטקסט והכרות עם סוגת הדווח-שיח.
מבנה - פריט קשה. לשון וסגנון - פריט קשה. תוכן-בהירות רעיון - פריט קשה.
בהתאם לקריטריונים של הבעה.

אמות מידה לצינון מטלת הבעה

ציון	מבנה	לשון וסגנון	תוכן - בהירות רעיון
טווח ציונים	3-0	3-0	3-0
פירוט הציונים	0 - חוסר סדר; אין משפטי פתיחה; אין אירוע מרכזי; אין משפטי סיום.	0 - אין אחידות לשונית וסגנונית; אין הבדלים בין לשון דיבור לבין לשון כתב; קפיצות מלשון עבר ללשון הווה; מעבר מדיבור ישיר לדיבור עקיף.	0 - אין בהירות בכוונת הכותב; אין סדר וארגון במשפטים וברעיונות; משפטים לא הגיוניים, הכתוב אינו מעניין.
	1 - מבנה רחוק 3 - מבנה מצויין הכולל את כל המרכיבים שלעיל.	1 - סגנון סביר 3 - סגנון מעולה הכולל את כל המרכיבים שלעיל.	1 - תוכן סביר 3 - הכתוב הוא מעניין, מקורי וכולל את כל המרכיבים שלעיל.

הערה: המטלה מזמנת התייחסות אישית לסיפורים שהם בבחינת וידוי אישי כואב למשל: "שאמרו לי לחצות את הכביש בזהירות ולקחת את אחי איתי, אז כשהוא קשר את נעליו, לא חיכיתי לו ועברתי את הכביש, ואחי הקטן רץ בכביש ונפגע ממכונית."

01/03

33 יז. מה אפשר ללמוד מן הסיפור? חברו כרזה המבטאת את העיקר בסיפור, את המסר של הסיפור. אפשר לכתוב גם בחרוזים, או כתשריר פרסומת.

רמת חשיבה

למטלת הבעה: הפריט דורש הבעה יצירתית.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3 - 0

0 - נכתבו כרזה או תשריר שאינם לעניין, אין כרזה.

1 - נכתבו כרזה או תשריר ענייניים.

3 - נכתבו כרזה או תשריר ענייניים ומקוריים.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- צריך להקשיב למבוגרים.	1
- אני עכשיו יודע שאסור ללכת לים בלי רשות.	
- צריך לדעת מתי לחזור, וגם לחבר תמיד לעזור.	3
צריך לדעת דברים מפחד, ויש להשמע להורים בנחת, ואם מבוגר עצה לך נותן, זה כדי שאתה לא תסתבך (תסתכן)...	
כשחברך בצרה - אז בוא לעזרה.	

יח. מאותו סיפור יכולים אנשים שונים ללמוד דברים שונים. קראו בציורים - מה אמרו האנשים אחרי קריאת הסיפור.

34 1. עם מי מהאנשים אתם מסכימים? הקיפו במעגל את בחירתכם.

רמת חשיבה: הפריט לצורך התפלגות.

פירוט הציונים: 5-1 בהתאם לבחירה.

01/03

35 2. הסבירו את בחירתכם. מדוע בחרתם כך?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש נקיטת עמדה והנמקה.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה או מעורפלת.

2 - ניתנה תשובה טובה.

3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
1	- החכם יודע מה הוא עושה.
2	- ב - בגלל שמהניסיון אפשר ללמוד המון.
3	- אני חושבת שר' משום שזה לפי דעתי הכי נכון. ילדים רוצים להתנסות בעצמם ולכן לא מקשיבים לאחרים.
	- א. בגלל שככה לומדים רק מניסיון על עצמו.
	- ד. כי ככה ילדים רוצים להיות בבעלות עצמם אז ככה ילמדו.

אל עלו אל עלו עד שלא תרונה. פרזו ונרבוו יצא אל אור השמש.
והוא קצא עצמו מתגלגל בצשב הסם של אהו גדול.

יפה הדבר אמר בלבו. טוב הדבר מן הסידור. השמש קפסה
על פנתו. רוחות קלילות לטפו את מצחו הנלקט. ולצטר מקבד-הסתמית
בו שריו הנה ימים פה רבים נשתמעה רנת הצפרים הנצלסות לעוניו
שקבדו בקצט בעונסה. קופץ על ארבעותיו בבת אסת בקססת הסיים
ובתנאת אכיב. אשר אין מלאכת-נקוי צמו. הקשיך בנרכו על פני העחו
עד שהגיע אל המשוכה אשר מצבר לו.

צמדו אמר שפן קשיש ליד הפרצה. שש פרוטות על זכות
המצבר בדרך הסנסיתו קהרף עין והוא גלגל לערץ על-ידי הסנסר
קצר-הרוס ומלא-הבוז. אשר רצרץ לו עם המשוכה מתקלס בשאר השפנים
שהציצו בחסוון מחוריהם לראות מה צבר הקריכה. רטב בעלים. רטב
בעלים קרא בלגלוג. ונצלם קדם שהיה ססק בנדם להצללות בנדקם
מגנה משביע רצון קראוי. אטר תסלו קלם לרשון זה קנגד זה. כמה
קטמסם אטהו מדוע לא הנדק לו. בן. מדוע לא אמרת אטה—
יכלת להזכיר לו. וכיוצא בקך. קנגיל. אף. כמיקו. קבר הנה מאטר
פני. כאשר יקרה תמיד.

כל זה נראה טוב-טוב מקדי היות נכון. הנה נהנה על פני האפרים
שוטט לו בעסקנות. עם המשוכות. דרך התרשות. מוצא בכל צפרים בונות
קניהן. פרחים מנצים. עלים פורצים— הכל שמחים. עושים טיל נצסוקים.
אסת שיהיה מוסר קליות נוקמו ולושש. סידור לא יכל הוא משום קח
אלא לחוש כמה נחמד הוא להיות הולך-בטל יחיד בקרב כל הארחים
הטרודים הללו. סוף סוף. הטוב שקיום סג אולי לא נוסף אטה הוא. אלא
ראיתה כל זולתך סרוד בעבודה.

מתוך: "הרוח בערבי הנחל", מאת קנת גרהם, תרגום יונתן רטוש, הוצאת מחברות לספרות, 1971.

יב. קראתם זה עתה תרגום אחר לאותה יצירה.

ציינו: מה מצא חן בעיניכם בתרגום זה ומה לא.

- יג. מעניין להשוות את השפה בשני התרגומים ולראות הבדלים ביניהם.
 בטבלה שלפניכם משפטים משני תרגומים האומרים כמעט אותו דבר.
 1. השלימו את הטבלה.

תרגום ישן	תרגום חדש	דוגמה
"יקח האופל את ניקוי האביב"	"שהכל יתפוצץ נמאס לי לי לשפץ"	1
"אל על! אל על!"		2
	"איזה תענוג' אמר לעצמו; 'הרבה יותר נעים מן הסיוד'"	3
"כמה מטומטם אתה! מדוע לא הגדת לו - -"		4

21__

2. איזה תרגום אתם מעדיפים (הקיפו במעגל את התשובה שבחרתם)?

1. ישן

2. חדש

22__

3. הסבירו מדוע.

4. למה, לדעתכם, היה צורך לתרגם את הסיפור בתרגום חדש?

יד. בעקבות הפעילות - כתבו המלצה על הספר, לפי הפתיחה שקראתם.

(התייחסו גם ללשון ולתרגומים).

גם אתם כמו המתרגמים יכולים לבחור את המילים שאתם כותבים.

טו. כתבו בבועות - מה חושבים ומה אומרים האנשים.

עברית

01/05

עברית

01/05

י. המפגש של החפרפר עם הארנב מזכיר מפגשים בין בני אדם.
ספרו מה זה מזכיר לכם?

18__

יא. מה דעתכם על מה שאמר החפרפר בסוף הקטע?
"התענוג הגדול ביותר ביום חופש לא נובע אולי מזה שאתה עצמך נח,
אלא בעיקר מזה שכולם חוץ ממך עסוקים בעבודה". פרטו.

19__

שלב ב: תרגומים שונים לאותה יצירה

סיפור זה תורגם מאנגלית לעברית, על ידי שני מתרגמים.

קראו את התרגום הישן של אותו קטע שקראתם.

שימו לב לשפה.

הַרוּחַ בְּעַרְבֵי הַנֶּחֱל

סרק ראשון

שַׁפְת הַנְּהָר

הַחֶסֶד הַזֶּה טוֹרֵם וְעַסֵּל כָּל הַבְּקָר.

בְּנֶחֱמָה נְקוּי־שֶׁל־עֵבִיב אֶת עֵיתוֹ הַקָּסֵן:

הַחֶלְחָה בְּמַטְאֵקָאִים. אֶסֶר כֵּךְ בְּמַאֲבָקִים:

אֶסֶר כֵּךְ עַל גַּבִּי קְלִמּוֹת וְשִׁנְכֶרֶסִים וּכְסָאוֹת. בְּמַבְרָשֶׁת וּבְדִלֵי קְלָא סִיד:
עַד שְׁגָרוֹנוֹ וְעֵינָיו קְלָאוֹ אֶבֶק וּפְרָנָתוֹ הַשְּׁחֹרָה בְּסִתָּה נְתוּי סִיד וְהוּא עַשׂ
בְּנֵמוֹ וְנִרְעוּמָיו נִלְאוּ. הַעֵבִיב הַזֶּה קְסֵלֶךְ בְּאֹוִיר מְסַעַל וּבְאֶדְמָה מְסַתֵּת
וּמְסַבִּיב לוֹ. וְשׁוֹפֵךְ אֶף בְּבֵיתוֹ הַקָּסֵל וְהַקָּטָן־הַשְּׁקִיּוֹץ אֶת רוּחוֹ. רוּחַ שֶׁל
עַצֵּב שְׁפִיטִי וּנְעֻמָּעִים. לֹא יִקְלָא. אִפּוֹא. כִּי סְתָאֵם הַשְּׁלִיךְ אֶת הַמַּבְרָשֶׁת
לְרַעְשָׁתָא. אֶסֶר. לְעֻזְמָנוֹלוֹ וְלִקְלֵ הַרוּחוֹתֵנוֹ וְצַף. יִקַּח אֶסֶל אֶת נְקוּי־הַעֵבִיבוֹ
וְסַרְכָּן כֵּן הַבֵּית אֶף בְּלֹא לְשִׁהוֹת וּלְלַבֵּשׁ אֶת מְעִילוֹ. אִי־מָה מְסַעַל קְרָא
אֵלָיו בְּקוֹל מְצוּתָה. וְהוּא סָנָה אֵל הַמְּנַקֶּה הַקָּסֵנָה הַתְּלוּלָה שֶׁהֵימָה דוּמָה
כִּאֵן לְנִתְיֵב־הַמַּסָּע הַקְּרָצָף סָרָץ אֲשֶׁר לְבַצְלֵי־חַיִּים שֶׁמְעוֹנוּמִיהֶם קְרוּבִים
יוֹמֵר אֵל הַשֶּׁשֶׁשׁ וְהַאֹוִיר. לְכֹן גְּבַד וְקְרָצָף וְשֶׁשֶׁשׁ יִסְרָק. וְאֶסֶר סוֹר יִסְרָק
וְשֶׁשֶׁשׁ וְקְרָצָף וְגְבַד. עַסֵּל בְּעַסֵּק גְּדוֹל בְּכַפּוּתָיו הַקָּסֵנוֹת וּמְלַסֵּל אֵל עַצְמוֹ:

